

Cámaras Galicia

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO
E INDUSTRIA DE
OURENSE

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
TUI

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
FERROL

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
PONTEVEDRA

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
A CORUÑA

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
VIGO

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE LA
PROVINCIA DE LUGO

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
VILAGARCÍA DE AROUSA

CÁMARA OFICIAL
DE COMERCIO, INDUSTRIA
Y NAVEGACIÓN DE
SANTIAGO DE COMPOSTELA

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE

Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental

GUÍA DAS BOAS PRÁCTICAS

MEDIOAMBIENTAIS

CONSTRUCCIÓN

XUNTA DE GALICIA

PRESENTACIÓN

Destinada a empresarios e traballadores do sector da construción, o principal obxectivo desta guía é promover a mellora continua da actividade sectorial en relación coa protección do contorno. Para iso, a continuación expóñense unhas recomendacións prácticas que, de seren aplicadas, mellorarán, sen dúbida, a eficiencia ambiental das empresas.

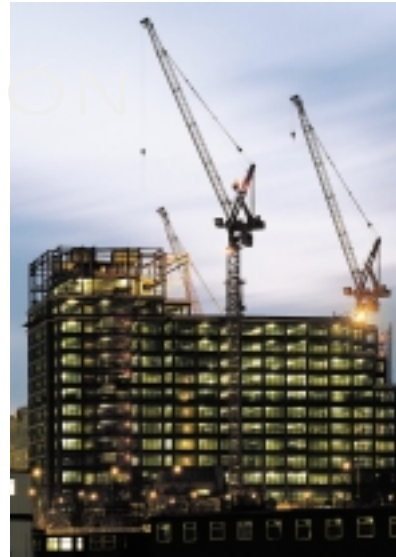
A empresa de construción contribúe á protección e mellora do medio ambiente cando:

- Impide a contaminación do solo como propietaria de terreos e instalacións.
- Informa e forma á opinión pública mediante a divulgación da súa política medioambiental.
- Induce a provedores a subministrar produtos menos nocivos para o contorno.
- Mellora a cualificación dos recursos humanos na xestión ambiental ou dota ós cadros de persoal técnico na materia.
- Converte os problemas ambientais en novos retos e oportunidades de cara á mellora competitiva (*creación de novas liñas de traballo ou de xestión, modernización tecnolóxica, introducción de elementos I+D...*).

¿Que se pode conseguir implantando boas prácticas medioambientais como as descritas?

- Reduci-los consumos de auga e de recursos enerxéticos de toda clase.
- Diminuí-lo volume de residuos xerados e facilita-la súa reciclaxe.
- Minimiza-la contaminación atmosférica, acústica e por vertidos.
- Informar e formar a clientes, traballadores e provedores, o que contribúe a integra-las medidas a favor do contorno.
- Aumenta-la capacidade de competir da empresa.
- Racionaliza-lo consumo de materias primas e de recursos (auga, enerxía...) o que supón menores custos.
- Planificar estratexias e actividades que consideren a protección medioambiental como un factor de competitividade e de mellora continua.
- Mellora-la imaxe social da empresa ante a opinión pública e ante clientes, traballadores e provedores.

A guía está estruturada en cinco áreas ou seccións de traballo onde se describen as recomendacións prácticas que se van aplicar en cada unha delas:

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE

Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental.

Rúa dos Feáns, 7º C
15706 Santiago de Compostela
Teléfono: 981 541 055 - Fax: 981 541 100

Dirección Xeral de Montes e Medio Ambiente Natural

San Lázaro s/n
15703 Santiago de Compostela
Teléfono: 981 546 109 - Fax: 981 546 101

Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental

Basquiños, 2
15703 Santiago de Compostela
Teléfono: 981 541 755 - Fax: 981 541 757

Gabinete de Comunicación

Basquiños, 2
15704 Santiago de Compostela
Teléfono: 981 541 721 - Fax: 981 541 727

DELEGACÍONS PROVINCIAIS da Consellería.

A Coruña

Edificio Servicios Múltiples
Praza Luis Seoane s/n
15008 A Coruña
Teléfono: 981 184 501 - Fax: 981 184 651

Lugo

Ronda da Muralla nº 70
27003 Lugo
Teléfono: 982 294 525 - Fax: 982 294 539

Ourense

Rúa do Paseo, 18-5º
32004 Ourense
Teléfono: 988 386 023 - Fax: 988 386 009

Pontevedra

Rúa Benito Corbal, 47-4º
36071 Pontevedra
Teléfono: 986 805 594 - Fax: 986 805 485

CÁMARAS DE COMERCIO

Cámara de Comercio de Vilagarcía de Arousa

Praza Ravella, 13-3º - 36600 Vilagarcía
Teléfono: 986 500 447 - Fax: 986 500 621

Cámara de Comercio da Coruña

Rúa Alameda, 30-2º - 15003 A Coruña
Teléfono: 981 216 072 - Fax: 981 225 208

Cámara de Comercio de Lugo

Avenida Ramón Ferreiro, 18 - 27002 Lugo
Teléfono: 982 284 003 - Fax: 982 244 301

Cámara de Comercio de Santiago de Compostela

Rúa San Pedro Mezonzo, 44 - 15701 Santiago
de Compostela
Teléfono: 981 596 800 - Fax: 981 590 322

Cámara de Comercio de Vigo

Rúa Velázquez Moreno, 29-3º y 4º - 36202 Vigo
Teléfono: 986 222 530 - Fax: 986 435 659

Cámara de Comercio do Ferrol

Rúa María, 158 - 15401 Ferrol
Teléfono: 981 351 960 - Fax: 981 356 758

Cámara de Comercio de Ourense

Avenida da Habana, 30 - 32003 Ourense
Teléfono: 988 232 114 - Fax: 988 233 088

Cámara de Comercio de Pontevedra

Rúa Xardíns de Vicenti, 4-2º A
36001 Pontevedra
Teléfono: 986 866 303 - Fax: 986 862 643

Cámara de Comercio de Tui

Rúa Augusto González Besada
Edificio Plaza
36700 Tui
Teléfono: 986 600 216 - Fax: 986 601 512

LEXISLACIÓN

- Lei 1/95 de protección ambiental de Galicia.
- Decreto 2414/61, polo que se aproba o Regulamento de actividades molestas, insalubres, nocivas e perigosas (RAMINP).
- Decreto 442/90, de avaliación de impacto ambiental para Galicia.
- Decreto 327/91, de avaliación de efectos ambientais de Galicia.
- Lei 29/85, de augas.
- Real decreto 849/86, polo que se aproba o Regulamento do dominio público hidráulico. Complementa a Lei 29/85.
- Real decreto 484/95, sobre medidas de regularización e control de vertidos de augas residuais.
- Lei 10/97, de residuos sólidos urbanos de Galicia.
- Lei 11/97, sobre envases e residuos de envases.
- Lei 10/98 de residuos.
- Real decreto 833/88, de residuos tóxicos e perigosos, reformado por Real decreto 952/97.
- Real decreto 782/98, que desenvolve a Lei 11/97, de envases e residuos de envases.
- Decreto 260/98, polo que se regula a autorización de xestor de residuos sólidos urbanos e a inscrición no rexistro de xestores de RSU de Galicia.
- Decreto 263/98, polo que se regula a autorización e se crea o rexistro de xestores e produtores de residuos perigosos.
- Orde de 28/02/89 e Orde do 13/06/90, polas que se regula a xestión de aceites usados.
- Resolución do 28/10/98 pola que se fai público o Plan de xestión de RSU de Galicia.
- Lei 38/72 de protección de ambiente atmosférico.
- Decreto 833/75 polo que se desenvolve a lei anterior.
- Lei 7/97, de protección contra a contaminación acústica en Galicia.
- Decreto 150/99, que desenvolve a lei anterior.

RECOMENDACIONES

Esta área comprende a xestión de compras de materias, equipos e produtos químicos.

A decisión de empregar un material en lugar doutro baséase moitas veces na preferencia do operativo, o costume, compromisos cos provedores, etc., máis que en requirimentos técnicos, ambientais ou económicos.

MATERIAS PRIMAS

Os criterios ecolóxicos deben ser considerados na súa xusta medida á hora de valoralo custo dunha materia prima. Non descartar produtos que poidan resultar máis caros a curto prazo se, á longa, son máis duradeiros e/ou consumen menos enerxía e recursos naturais.

A compra de material en exceso favorece a aparición de materiais caducados ou obsoletos, que se converterán en residuos.

Sempre se debe avalia-la calidade e propiedades dos materiais adquiridos para evita-los inapropiados, defectuosos, caducados ou fóra de especificación.

Se se buscan os produtos químicos de menor agresividade medioambiental para a limpeza de equipos e maquinaria axúdase á mellora do contorno. Por outro lado, os produtos químicos tóxicos levan implícito o problema de xestiona-los seus envases, que son residuos perigosos.

Desconfíe da compra de produtos químicos tóxicos, xa que iso leva consigo o problema da xestión de envases de tales produtos por seren residuos tóxicos perigosos.

RECOMENDACIONES

Equipos

Unha boa práctica medioambiental é ter sempre en conta, antes de adquirir novos equipos (*maquinaria, equipos eléctricos e mecánicos, etc.*) os que, con similares prestacións, sexan máis respectuosos co medio ambiente.

Residuos

É conveniente que o departamento de compras se coordine co resto de departamentos. O obxectivo común debe situarse, na medida do posible, na substitución de determinados materiais (*áridos, cemento, betume, formigón, aceiro, madeira, alcatrán, PVC, cables, xesos, ladrillo, poliuretano...*) por outros que xeren menos residuos e emisións.

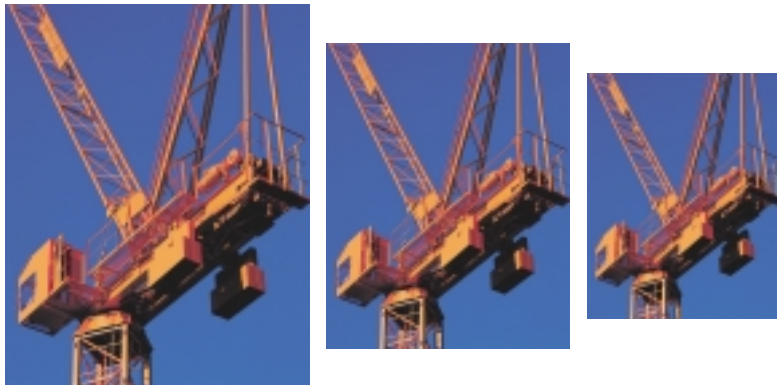
Débese procurar sempre compra-los materiais en cantidade e recipientes adecuados e reutilizables.

É aconsellable, antes de adquirir materiais, negociar co provedor para que acepte o que sobra e a devolución dos envases e embalaxes co fin de reutilizalos. No caso de que a este non lle interese, poden localizarse xestores de residuos autorizados fóra da empresa.

Papelería

En toda empresa hai departamentos que consumen máis papel que outros: axusta-lo consumo de papel reportará menores custos.

En xeral, é interesante fomenta-lo uso de papel reciclado nas oficinas para as cartas, facturas, papel de ordenador, cadernos de notas, etc.

RECOMENDACIONES

Almacenamento

Nas instalacións cómpre realizar unha correcta segregación dos residuos (*aceites, envases, embalaxes, betume, restos de formigón e de pintura, siliconas, refugallo de oficina, produtos químicos, chatarra, etc.*). Pódense obter beneficios da súa venda, para o cal é preciso separalos adecuadamente.

Unha boa etiquetaxe e o almacenamento correcto dos residuos manexados e producidos na empresa evitan contaminacións e accidentes ós traballadores. É moi recomendable acondicionar zonas para almacena-los residuos ata o seu posterior destino.

Perigosos

O aceite usado é un residuo moi contaminante. Só un litro de aceite dos equipos mecánicos vertido nas canles de auga contamina aproximadamente 100.000 litros de auga. Se se xestiona a través de empresas especializadas contribúese a reduci-la contaminación.

A recollida dos residuos perigosos a través dun transportista e xestor autorizado asegura que a dita retirada se realiza en condicións axeitadas, evitando ademais a imposición de multas por parte da autoridade ambiental competente.

Formación

Se se forma e informa ós traballadores, poderán cooperar eficazmente nunha mellor xestión dos residuos.

RECOMENDACIONES

Como consecuencia das demolicións, derrubamentos e modificacións de infraestructuras viarias xérase gran cantidade de refugallos que carecen de valor e degradan o solo.

Control

Unha boa práctica consiste en verifica-los tipos de residuos que a empresa produce e levar un rexistro que inclúa cantidades, orixes, destino e custos asociados a estes.

Para reduci-la produción de residuos pódese estudia-la posibilidade de establecer programas de minimización por unidade de produto.

En moitas ocasións é posible o emprego dos subproductos orixinados na actividade principal para outros traballos similares. Antes de consideralos como chatarra ou residuos, convén reprocesa-los produtos que non alcanzaron unha calidade óptima.

A clasificación dos residuos xerados (asimilables a urbanos, inertes e perigosos) facilita a súa xestión e pode levar a incrementa-la valorización destes.

Os cascallos están considerados como residuos inertes. Debe realizarse un tratamento independente do que se dá ós residuos sólidos urbanos.

RECOMENDACIONES

Nesta área atopámonos coas seguintes actividades con incidencia medioambiental: produción, almacenamento e manipulación de materiais, mantemento, guías ou manuais de operación.

Producción

Se é posible, débense cambia-las pinturas ou tintas baseadas en disolventes por outras con base auga. Así deterase o escape de disolventes durante as operacións de fabricación e depuración.

¿Rexistra as fugas e escapes e os seus correspondentes custos? Esta práctica resulta interesante para obter información sobre a orixe das fugas e os seus custos asociados.

O uso de follas de instrucción para os equipos, con detalle das súas características, funcionamento óptimo e mantemento, axuda a diminuír residuos inútiles e emisións. Estes documentos aseguran que cada tarefa estea ben definida e axudan a reduci-la fabricación de produtos inaceptables e reducen ó mínimo a xeración de residuos e emisións.

Os manuais e documentos sobre seguridade e hixiene no traballo informan sobre aspectos de sumo interese sobre posibles sucesos con implicacións medioambientais e evitan accidentes laborais.

É recomendable, nas relacións cos subcontratistas, levar un control específico da súa actuación medioambiental.

RECOMENDACIONES

Almacenamento

- Convén protexer das inclemencias do tempo e de temperaturas extremas as áreas de almacenamento polos seus efectos en materias primas e produtos.
- Na colocación de materias e produtos aconséllase espacia-los colectores para facilita-la súa inspección. Ademais de simplifica-la aprobación do estado de bidóns, tanques, etc., redúcese o risco de choques ou derrubamentos, que poden xerar residuos e emisións.
- Seguir detalladamente as instrucións dos provedores e fabricantes sobre como almacenar e manipula-los materiais subministrados evitará posibles accidentes que poderían estraga-las materias primas.
- Nos tanques de almacenamento é recomendable instalar, e comprobar periodicamente, as alarmas de rebordamento.
- Convén establecer un procedemento en materia de detección, contención e saneamento de emerxencia de escapes de substancias almacenadas.
- A instalación de sistemas de mestura con dosificación mecánica é moi conveniente. Desta maneira evítase o emprego de maiores cantidades de materia prima na preparación de disolucións.

RECOMENDACIONES

Enerxía

Coas comprobacións enerxéticas da empresa pódese determinar onde se está a consumir máis enerxía. Coñecendo os valores reais de consumo é posible acometer obxectivos de redución no seu uso. Determina-lo consumo de enerxía eléctrica por zonas tamén contribúe a ese fin.

As lámpadas fluorescentes consumen a quinta parte da enerxía que necesitan as incandescentes, o que fai aconsellable instalar sistemas de iluminación por tubos fluorescentes ou lámpadas de sodio.

Nas oficinas e despachos débese aproveitar ó máximo a iluminación natural. Convén situa-los postos de traballo cerca das ventás e asegura-la súa limpeza para que deixen pasa-la luz coa máxima claridade.

As fugas de vapor ou de aire comprimido das instalacións supoñen perdas considerables de enerxía.

Vertidos contaminantes

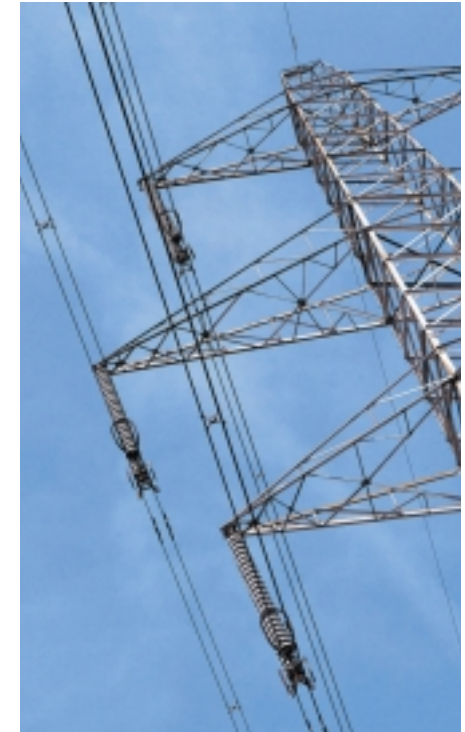
Os escapes de aceite e outros líquidos, como lubricantes ou produtos de limpeza, contaminan os cursos de auga, debendo controlarse o seu uso e eliminación axeitados.

Atmósfera

As principais emisión atmosféricas que hai que controlar nas obras son: po (tratamento de áridos); óxidos de xofre, nitróxeno e carbono; posibles fugas de combustible; gases de soldadura; etc. Se reducimos este control contribuiremos a reduci-la contaminación.

Ruído

As medicións periódicas dos niveis de ruído nas obras, instalacións, etc, contribúen a identificar e reducir este problema tan nocivo para os traballadores e os cidadáns.

RECOMENDACIÓNS

Débese prestar atención ós consumos de auga, enerxía eléctrica e combustibles líquidos, así como á contaminación da atmósfera ou por vertidos

Auga

É importante reduci-lo consumo de auga utilizada tanto para a limpeza como para a humidificación de áridos ou fabricación de formigón.

Os contadores de auga por zonas de produción axudan a identifica-las de maior consumo e fan máis eficaces as medidas que corríxen as perdas de auga nas instalacións.

A maquinaria empregada pola empresa debe ser eficiente co consumo de auga.

As inspeccións da instalación de fontanería contribúen a detectar fugas e, polo tanto, evitan os sobreconsumos por avarías. As tuberías de augas negras e de vertidos deben ser revisadas para evitar contaminacións do solo.

Deben tramitarse as autorizacións de captación de augas e de vertido. Entre eles está o vertido de aceites, de augas con restos de combustible, de aceite e barro (limpeza de maquinaria), fugas de betume, mesturas de aglomerado, escapes por almacenamento de combustible, etc

Ó xestionar correctamente os aceites residuais contribuímos á conservación dos recursos naturais.

O aceite vertido pode filtrarse ás canles de auga e impedir que o osixeno chegue á fauna acuática.

RECOMENDACIÓNS

Manipulación de materiais

• As substancias perigosas deben etiquetarse correctamente para evitar accidentes ós traballadores e contaminacións. Isto axudará, ademais, á súa mellor identificación e a situar a orde da súa chegada e a evita-lo risco de caducidade co fin de emprega-las máis antigas.

• Se non se asegura a estanqueidade dos bidóns, tanques e recipientes que deben estar sempre hermeticamente pechados, pódense producir fugas ó solo por escapes, e á atmosfera por evaporación.

• Hai menor probabilidade de fugas nas operacións de carga, descarga e transferencia de materiais. Por iso é importante establecer prácticas de seguridade e procedementos escritos de manexo.

Mantemento

• Débese atender ós elementos que compoñen as fórmulas dos preparados. Evita-lo uso innecesario de substancias nas operacións de mantemento de equipos e maquinaria levará a reduci-los residuos perigosos.

• A implantación na empresa de normas de mantemento contribuirá a reduci-las fugas e escapes dos equipos mecánicos.

RECOMENDACIONES

Nesta área atopámonos coas seguintes actividades con incidencia medioambiental: limpeza de zonas comúns, de equipos e aseos.

Limpeza de zonas comúns e instalacións.

Limpa-las zonas comúns asfaltadas mediante varredoras mecánicas pode supoñer unha diminución do consumo de auga asociado a esa tarefa. Como boa práctica adicional, debe comprobarse que a cantidade de auga empregada na limpeza, en xeral, é a adecuada.

O emprego das cantidades mínimas recomendadas polo

fabricante cando se utilizan produtos de limpeza evita consumos innecesarios e contaminación.

Se se consegue reducir ou elimina-las causas de sucidade, evítase a necesidade de desviar recursos ou esforzos extra para tarefas de limpeza. O ideal é que o módulo de limpeza escollido teña o menor número posible de etapas, que use os axentes menos perigosos para o contorno e xere a mínima cantidade de residuos e emisións. A meta é obte-lo nivel máis satisfactorio de limpeza co mínimo custo ambiental

RECOMENDACIONES

Limpeza de equipos.

- As tarxetas e follas de instrucións dos equipos deben incluí-la frecuencia e método de limpeza: con manguera de auga a alta ou baixa presión, durante canto tempo e a que intervalos, se se fai con difusor de auga ou outro tipo de produtos (deterxentes ou disolventes), onde almacenar ou verte-los residuos obtidos na operación...

- Os colectores deben ser baleirados por completo antes da súa limpeza ou eliminación. Así reduciranse os axentes de limpeza necesarios e a cantidade de material que acabará converténdose en residuo será menor.

- Cando se limpa un equipo inmediatamente despois do seu uso evítase a formación de depósitos endurecidos, que esixen o consumo de grandes cantidades de disolventes ou de auga para o seu arrastre. Isto ocorre, por exemplo, en mesturadoras, formigoneiras, depósitos, tolvas, etc. Se ademais, na medida do posible, os equipos dedícanse a un só proceso evítase a necesidade de limpar entre carga e carga.

- Para a limpeza de equipos poden elixirse sistemas de aerosol ou spray fronte á inmersión en recipientes. Esta alternativa reduce o volume de vertidos e residuos.

- O uso de disolventes para limpar interiores de tuberías pode evitarse co emprego de tacos de plástico ou espuma, que se introducen mediante un gas propulsor inerte.

